

Поэзия интпр

Чегетде - назму окъуула

Поэзияны халкына аралы кюнөне аталып Чегетде назму окъуула бардырылгандыла. Аланы «Жан» литература клуб эм Элбрус району администрациясы кыргызандыла. Проектни автору поэт Зарина Кануковады.

Чегетде «Аи» кафеде Владимир Высокый эм Юрий Визбор да болгандыла, мында көп белгилли назмулары жазгандыла. «Бу жол жылынуубуз биз алтымышчы жылланы постлерине атаганбыз. Чегетде былай окчуланы жыл сайын бардырылгы умуубуз барды», дегенди Канукова.

Санагыра эм алгга Элбрус району Культура кюнөне ишчилери Мурат Кумков, Байсалтанлы Инара, Жаптуланы Зарина эм Юлия Пархоменко чыккандыла, ала Куулиланы Къайсыны тизгинлерин окчуландыла. Ызы бла Терс-Къолдан школчула да закыйны чыгармачылыгын терен билгенлерин көргөзтөндиле.

Бизни республиканы постлерине атлары битеу дунияга да белгилли. Аланы ишчилерин совет жылдада Фахмулу тилманла

көчөрлөп тургандыла. Алай арт заманда, культура байламлыкыла юзюлөп, миллет литература алгычына битеурессей окчуучуга чыгалмаиды. Къабарты-Малкъарыла бу жумушун тилманч Георгий Прополюский жалчытып турганды. Ала экиси да миллет поэзияны энтта да айнып, жашай барлыганды. Ызла Ахмадгулианы поэзиясыны юсөндөн Елена Елоева сөлөшгөндү. Ызы бла Зарина Канукова белгилли къабарты поэт Инна Кашежеваны тизгинлерин эшитдиргенди. Алим Кешоковчу чыгармалары бла уа Къабарты драматрестри актрисасы Фатима Хапвачева шагъырейлендиргенди.

Бу тобешуеуе Тырынууада жашагъан фахмулу назмучу Ахматланы Люба да чакырылганы эди. Ол малкър тилде чыгармаларын окчуланды, андан сора Канукова кесини тизгинлерин къабарты тилде айтканды. Ала экиси да миллет поэзияны энтта да айнып, жашай барлыганды. Минагъулианын билдиргенди. Тобешуу чыгармачылык сөзүмден, шүбхлүк иштеден толгу эди. «Аи» кафедин иелери, элбрусчуланы кыонакбайлыклары бу сейрлик кюннө ботгонда кыуулаты этген эдиле.

БАЙСЫЛАНЫ Марзип.

КОНЦЕРТ

Къууанчны бла ышанынуу саугалау

Налчыкде Къырл концерт залда Даун ауруулары болгъанланы халкыла аралы кюнөне жоралангъан жылынуу этгенди. Ары келгенлени алларнда Сабилени Ала жаш телинө чыгармачыларыны республиканы койнде «Солнышко» къуамыга жюргөн балала эстрада тейсепнө «Арабеск» ансамбли бла бирге концерт

көргөзтөндиле. «Жандаурук этилген жер» деген проектни автору, Урунчу, иш бла жалчытуу эмда социал кыоруула аралы бөлмөнүо таматасы Амина Бадракова чытханга кере, бу жумушун магъанын – «кюн сабиле» башаладан айырымлама этюуду, ала не жаны бла да хунерли болурга болуукчанды.

рын көргөзтөудю. Аны алайлыгыны а оюн кюн ала сакъада ачыккалагъандыла.

Концерт башангъан алгга КъМР-ни урунчу, иш бла жалчытуу эмда социал кыоруула министрлини орунбасары Ратмир Ачанов сөлөшгөндү эмда сабилеге салуукчы, аланы ата-аналарына уа теймөкчү теугенди. Ол жуурук заманда «Центр приятия» деген социал клуб кыраллыгын, анда гитчеуе, уллула да тер-тер тобешип, бирге торнө-торнө кыуанчула кыурай тургара он табарыклары да айтканды.

Налчыкде социал аралы башчысы Татьяна Канунникова да жаш артистлеге ырызлыкны билдиргенди. «Сизге кырап, ариучулуга, фахмулула да болганыгъа эмда, шүбхлүкнү багъалаганыгъа къууанч турбагы, кыйныбызды ыраф болмаганына да тононөмөз», дегенди ол.

Тобешуеуе «Волонтеры-медики» деген битеурессей жамауат кымылдануу регион бөлмөнүо келечилери эмда Къабарты-Малкър кырал университетте социал иш, сервис эм туризм институту экинчи курсуну студенттери да келген эдиле. Спекторола да сабилени саугалау бла кыуандыргандыла.

ХОПАЛАНЫ Марзип. Суратны автор алгъанды.

ТАРЫХ

Россей, бизни кесинге ал!

«Россей болмагъан дуняа бизге неге керекди?» Владимир Путинни бу айтууу кючлө сөзүмле туудурганды – къууанчдан көрпөн болмауы дери. Бу сорууну бир заманда аслам кыралланы башчылары бергенди. Бир-бирлени жууаппары кужуу көрмөкчиде. Ала ете журтлары Россейни бир кесеге болуугун бек аламанга санагъандыла.

Белгиллиди, торнө-торнө кезуеуде ол кылык уллу тийреге бизни кыралыга – башха тийлойдю аты Россей империямыкты огъесе Совет Союзумду – къошулууну сойгенди. Ала бары да бизден шүбхлүкнү бла жакъ басынуу илзегенди.

Ахшы, ариу Болгария кырал – Жолдаш Живков, салкынлык сизге неге керекди? Шикде иссиди!

Де Москва жаууна жауарыкчыла дейди.

Кесини кыралды СССР-ни къуауманда болуун бек кюсеген социалист Болгарияны башчысы Тодор Живковну юсөндөн кючлөк халар бош аяканды тийлойдю. 1963 жылда Болгар коммунист партияны Ара Комитетини пленумунда ол былай айтканды: «Биз Совет Союзга бир кезуеуе угъай, емюрлюккө къошулуукбуз. Ол битеу кыраллага юлгө болуукду». КПСС-ни Ара Комитетине Болгарияны оналты союз республиканы эркинликери бла СССР-ни къуаумна алыгызы деген тилек бла письмө жиберилген эди.

1964 жылны февралында Живков Москвага келгенди. Совет оюнчула бла тобештен заманда бгылы ол ворпосу көтөргөндү. Болсада анылауу тапмагъанды. СССР бла бири-

гю Болгарияга къолайлыкны игилендириуге ышанылуук берилди, дегенди ол. Уал ахшы жанына торпенмесе уа, сокураруны, тонголоу чыгарыкды. Къошулуу болгунчу уа, Болгарияга 400 млн соо кредит тилегенди. Никита Хрущев, Живковха айланп сөлөше, анда «багылы Тодор» дегенди. Жанында сөгелген Анастас Миклан Сергеевични тозетгенди: «Бош алай багылы угъай, бек багылыди!» Алтынды дегре болуукду!

Орус папуас «Жангы Гвинеяда жашаууу бла россейли жакъ басынуу бла политика жалчыккасызды излейди», – деп жазганды 1883 жылда оруслу жолочу эмда этнограф Николай Милкучо-Маклай. Айтылганы сөлөзде еторюк жокуду. Сагынылганы айрыкканы шимал эмда шимал-кюнчыгыш жагаларына аякъ басхан биринчи европалы эди ол. Бу иш 1871 жылда болганды.

Кеп заманын ичиде Милкучо-Маклай папуасланы арала-рында жашап турганды. Кесини адамлыгы, хатериги, халаллыгы бла уллу сыйнамыс тапканды. Аны себепи бу жерде кечингенле ала жангъа да орусланы болушугуу бла цивилизациялы халк болалыкларына инангандыла. Алай шартта да баям эдиле. Шендөгө дери окъна көп турмуш адырла, культура битимле, Папуа – Жангы Гвинеяда орус атланы жоретелди. Кертиди, бир аз терсине бурлгандыла, алай анылашшудуу «арбус» ол арбус, «тхапор» – топор, «гугру» кууруза болганыла.

Оруслу алимини башламчылыгынын немисиле сериел алыгыа керешгенди. Алай бла Отто Финч, нем Милкучо-Маклайны кырандышма деп, уллу жер участканы бийлеп башлагъанды. 1885 жылда россейли жолочулугуну жагы асына немисиле кеме келгенди. Андан бир чиновник тошгенди эмда герман байракчы орангъанды.

Миклучо-Маклай Юночню Александр императорга тунголген письмө жазганды: «Бу жерде жашагъанла герман артыкчылыкны жаратмаидыла. Бой сапып тилейме алгара россейлик жакъ басынуу саугалаууурызын». Эм былай жууап алады: «Жери узаклыгыны себепли, Россейин анда кесини сейрлери болмаганы юнчю къабыл көрмөзге.»

Мурат – Мадагаскар XVII емюрнө ахырында Мадагаскар бек къоркууну мерге

саналганды. Аны пиратла къолга алып тургандыла. Ала битеу кыралланы келмелери тогъандыла. Бир бирден колонияланы даулап тургъан Голландия, Франция эм Великобритания бирлешип, бу Осал уаны койдорюрге келишгенди.

Каспар Морган ол алыкка жата келтирген кыралдан болушугуу тилеге таукелленгенди. Алайла эки эдиле – Швеция бла Россей. Ала уа тамам ол кезуеуе араларын ачыклай тура эдиле. Бек алгъа ол Карл XII делегацияны мерге юрөргенди. Алай Полтавадан сора окомун торлендиргенди.

Кесин Мадагаскарны патчына санагъан, Кыла пират насыбын биринчи пйртан сынап көргенди. Анга император былай жууап бергенди: «Мадагаскарны королуну алай итинуюу бар эсе, жакълыкты этерге арман эди. Биз аны, королун, эмда аны адамларын битеу душманладан, бир захта да къармай, кыты кыоруларга сөз бербөз...»

1724 жылда Мадагаскарга кемелени хазырлап башлагъандыла. Биринчи Пётр, не да этип, ишчи ашыкдырырга юрөшкенди, алай тебирерге беш фрегат халанда 1725 жылда январьда жазып болгандыла. Ол кезуеуе патча алууду, проект да оюнду.

Мурат – Мадагаскар XVII емюрнө ахырында Мадагаскар бек къоркууну мерге

Константин КУДРЯШОВ. «Аргументы и факты» газет.

Газетде материал басмапнгандан сона

Автобуслар къошарга энтта айтхандыла

Озгөн жылы апрелинде мен Налчык шахары администрациясы транспорт бла бойлык бөлмөнүо таматасы Алик Небежеве 13-ию маршрут бойлой аман нек жорюйдю, анга тийиши оюу къачон этилики деген сорууну берген эдим. Эсигизде эсе, аны жуубоюн газетибизде да басмапнганды эди: «Жуукъ кезуеуе биз, конкурс бардырып, жазда 13-ию маршрутда автобуслар жорюрга этерикиз», деген эди ол.

Алайкъез, көз, къыш да оздула, жангы жаз башыда келди, хал а, ослыгъ айлана баргъан болмаса, ити жанно эки да торпенмесе. Энтта транспортну 20 минуттан артык сакъларга тошеди. Келгени да – тыкма тошу. Алай бла адамлагы жолларына андан да көп заман къоратырга тошеди.

Бу жарынуу юсөндөн мен Фейсбук социал сетде шахарыбызны жарысулары сюзюлген группалардан

биринде билдирген эдим. Болууну алайлыгын кепле къалганын эдиле. Андан сора ушакыга шахор администрацияны пресс-службасы да къошулганы эди. Андан билдиргенлерине кере, арт заманда белгиленин маршрутда ишлеген 27 улрудан жалаңда 15-си къалганды.

Ол себепден аланы жорюген кезуилерини ортасы да узакыга созулганды. Битеу ол заттаны эсе ала, апрелин апында конкурс бардырылганды эм ондан сора маршруттар автобуслар жорюрг башларылдыла. Нек дегенде бююмлюкде лимияда болганы транспорт он салынганы борчланы топтургууу жетишпейди.

Алай жууап бизни бек къуандырганды. Бу жол андап къоймай, къуллукчула сөлалерине кертичи болурла деп бек шанобыз.

ТАПКАСХАНЛАНЫ Аминта.

Жорналу

Эки жюзден аслам спортчу къатышханды

Малкър халкыны кыралыгы къайтарылганы кюнне жораланы, «Налчык» спорт комплекси эркин туушудан эришле уе бардырылгандыла. Дага регион битеу шахарларын да районларындан гитче жыл сауда туушхан 200-ден аслам спортчу къатышхандыла. Баш судьялыкны Россейни спортну устасы Мисиряны Элар этгенди.

Эришүүлени къууанчы халда ачылуларына КъМР-ни Правительствесуну башчысыны орунбасары Мурат Карданов, Муслиманланы дин управленийлары таматасыны экинчи Мисиряны Хизир, Мечиланы Къамини атын жорюрген мектеп спортни эм ариу торлорюргендери бири – эркин туушудан эришле етюрюкөдиле. Спорт эркини жашауга неден да ити хазырлайды. Алай сиз бусагъатда

туушханлыкыга, жашауда талы, керти тенге болууга, дегенди эм турнир къууанганага ырызлыкны билдиргенди. Мечиланы Таушан а бизни ата-бабаларыбыз сорюнде сизден былай эришрге мурат окъна аталмай эдиле, бу конно эсигизде тутугъу, бу эришле шикде жангы жолга ачсын, дегенди. Мисиряны Хизир, Елмезланы Абдул-Халим, Байдаланы Далхат, Уфшаланы Ислам эм башха спортчуларга хорлам, ала республиканы етхемлиги болурланы теугенди. «Элбрус» ансамбли, Мусулаланы Руслан, Хопамканын Къайсын, Амурзаланы Элар эм башха артистле уа гөжөлдөни, къарачуланы да жыр-тепселери бла къуандырдылгандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ГРЕК-РИМ ТУТУШУ Тёрткюсю да - майдалла бла

КъМР-ни физкультурасыны бла спортну сыйлы къуллукчу, СССР-ни спортну устасы Аслан Аджиевни хурметине Чегем шахарда грек-рим тутушудан төрели республикалы эришун бардырылганды. Анга 2005 – 2008 жылда туугъан спортчула къатышхандыла, ол санда Къалмукдан, Кърымдан бла Санкт-Петербурдан да.

Туушханланы араларында Элбрус райондан гөжефде да болгандыла. Ала төрт майдал бла къатышхандыла. Беш тобешуион да хорлам бла Отарланы Мурат бошагъанды, ол «алтын»

кюллу болганды. Езденеланы Къайсын бла Заурбек, Къалабекланы Камран даммакъ майдалла къытхандыла. Аланы тренерле Чеченланы Артур, Балаланы Алим, Этезланы Музафар юйретгенди.

Анатолий ТЕМИРОВ. Суратда: хорлагъанланы къаууму.

Адам эм закон

Кийимлеринде - онбир чулгъам героин

КъМР-де МВД-ны полицияны олар оператив-титулу жумушланы кезуеуе наркотиклени сакъаны ишлекюде 45-жыллык кийимлери тинтенде, белгисиз порошугуу бла 11 чулгъам тапкандыла. Экспертиза көргөзтөгенича,

ол регион наркотикди, аны аурулуугу 17,4 граммга жетеди. Эр киши уну Налчыкде жашырын сагарга умут эттенине жандиргенди. Аны буюкдурган жерлерин да көргөзтөгенича, алада уа алынмай тургъан 1,7 граммы табылганды.

Бизни корп.

«КъМР-Медиа» ГКУ-ну, КъМР-ни Журналисттерини союзуну, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгъ псалъ», «Заман», «Горняк», «Советская молодежь» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошмахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нур» журналланы редакциялары, «Къабарты-Малкър» ВТР-ны, «Налчык» ОРТК-ны, ВПТРК-ны «Къабарты-Малкър» ГТРК-сыны, «КЪР-инфо» информационалы агентствонун, «Элбрус» китап башманы, «Тетраграф» ООУ-ну коллективлери КАРДИНОВ Борис Хазраликов елгенине бушуну этгелерин бирдирдиле эмда аны жууукчыларына бла ахуларына къайгы сөз бердиле.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал	ТЕЛЕФОНЫ: Редакторууу примчыйы - 42-43-01. Баш редакторууу орунбасарлары - 42-38-21, 40-84-82. Жууны секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспонд - 42-63-52.	Редакция авторла бла кызыкты жорюймейди. Кюл жазмактагъа ресейни этилмейди эм ала артык къайтарылмайды.	Газетин басмагына «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.	Номерге графике кере 19 00 сагытда кюл салынганды. 20 00 сагытда кюл салынганды
РЕДКОЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторууу орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нахабат (баш редакторууу орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууны секретары), МОКЪСАЛАНЫ Хузурра (бөлмөнүо редакторууу), ТИКАЛАНЫ Фатима (бөлмөнүо редакторууу).	РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕРИ: Политика эм право - 42-24-02, 42-47-68. Экономика - 42-66-73. Култура - 42-66-76. Социал ишче - 42-75-82, 40-59-18. Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окъучулугу бла байламкалы хужуртокуу эм жазмакы - 42-37-94. Эчи корреспондент - 42-68-72, Тилманча - 40-28-97. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.	Редакция авторлардан 400 газет тилгенди (машина бла жазылганы 5-6 бет) кепно аныла.	Газетин басмагына «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Налчык шахар, Ленин алы проспекти, 33	ГАЗЕТИНИНОМЕРИ ЧЫГАРЫЛМА: Курданланы Сулейман - дежуруй редактор, Кучукланы Сафийат, Кетечинаны Зульфия - жууны секретарыны орунбасарлары, Токмуланы Салим - (1, 2-чи бет), Абдукекеланы Жаннета (3-чи бет), Зезаланы Лида - (4-чи бет) корректорла. Тиражы 1418 экз. Заказ № 309 Багысала 10 сом.
		Газетин басмагына «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Налчык шахар, Ленин алы проспекти, 33	Газетин басмагына «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Налчык шахар, Ленин алы проспекти, 33	36000, Налчык шахар, Ленин алы проспекти, 5. Газетин почта: elbros_50@mail.ru